

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НА СУЧАСНОМУ ЕПАПІ

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
НА МІЖНАРОДНІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
ПРИСВЯЧЕНОЇ 95-РІЧЧЮ ОНЕУ**

**СЕКЦІЯ
«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СТАТИСТИЧНОЇ
МЕТОДОЛОГІЇ І ПРАКТИКИ»**

ОДЕСА 2016

УДК 311.213.3:330.34
ББК 65.051

Сучасні проблеми статистичної методології і практики. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми розвитку національної економіки на сучасному етапі», Одеса 18-19 травня 2016 р. Одеса, ОНЕУ. – 2016. – 49 с.

Автори:

Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Вітковська К.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І.Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О.Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю.О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Піскун А.В. – к.е.н., викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорєлова Т.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Семенова К.Д. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К.І. – к.е.н., викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету.

У тезах доповідей наводяться результати дослідження науковців кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів в Україні і окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Підгорний А.З. Перспективи демографічного розвитку України.....	4
Вітковська К.В. Вибірковий метод в аналізі диференціації доходів населення.....	10
Милашко О.Г. Сектор державного управління в системі національних рахунків	13
Ольвінська Ю.О. Методологічні аспекти вивчення рівня людського розвитку в Україні.....	16
Погорєлова Т.В. Місцеві бюджети України та статистичні методи їх оцінки	20
Піскун А.В. Статистичне оцінювання заощаджень сектору державного управління в Україні.....	26
Самотоєнкова О.В. Сучасний стан енергозабезпечення економіки України.....	31
Семенова К.Д. Використання регресійних моделей для оцінювання ризиків	36
Тарасова К.І. Оптимізація статистичного методу експрес-оцінки ризиків.....	39
Готліб І.Г. Статистичний аналіз сучасного стану безробіття в Україні....	43

СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ СЕКТОРУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день власних коштів держави недостатньо для прогресивного розвитку економіки, а збільшення іноземних кредитів приводить до залежності від зовнішніх суб'єктів. Саме в такій ситуації заощадження стають значними та перспективними джерелами економічного зростання.

При цьому поняття «заощадження» можна розкрити через призму декількох аспектів: це сукупність відносин між економічними агентами, які виникають в процесі відділення частини наявного доходу з ціллю покращення якості життя індивіда та суспільства в цілому; це процес відкладеного споживання, що формується у натуральній, грошовій та фінансовій формах під впливом взаємодії сукупності факторів та мотивів на рівень ощадливості; це фонд, який створюється населенням під дією об'єктивних соціально-економічних закономірностей, який тимчасово виключається із економічного обігу його власником для того, аби бути спожитим у майбутньому.

Сутність поняття «заощадження» найбільш глибоко можна проаналізувати лише з урахуванням особливостей утворення, формування і використання заощаджень за секторами економіки.

Відповідно до СНР, економіка країни в цілому представлена п'ятьма секторами [1, с. 2]:

1. Нефінансові корпорації – це юридичні особи, які займаються виробництвом товарів і наданням нефінансових послуг.

2. Фінансові корпорації – це юридичні особи, які виконують фінансові та страхові операції.

3. Органи державного управління, включаючи фонди соціального забезпечення – це унікальні типи юридичних осіб, створені в результаті політичних процесів, які наділені законодавчою, судовою і виконавчою владою в межах даної території. Основними функціями даного сектору є фінансування виробництва товарів і послуг за рахунок податкових надходжень або інших доходів, перерозподіл доходів і багатства за допомогою трансфертів, неринкове виробництво.

4. Некомерційні організації, які обслуговують домашні господарства – це юридичні особи або суспільні організації, створені з метою виробництва товарів і надання послуг, але не з ціллю отримання будь-якого доходу, що вказано в їх статуті.

5. Домашні господарства, відповідно до СНР-2008, «визначають як групу осіб, які живуть в одному приміщенні, об'єднують частково або повністю свої доходи та майно, споживають колективно деякі види товарів і послуг, головним чином, житлові послуги та продукти харчування» [1, с. 67].

В результаті проведених досліджень доведено, що для фінансових і нефінансових корпорацій заощадження – це можливість покращити справи в майбутньому за рахунок їх трансформації в інвестиції або диверсифікації в інші галузі економіки.

Для сектора державного управління заощадження – це можливість використання заощаджених засобів для майбутніх економічних і соціальних програм, у результаті втілення яких підвищиться загальний рівень добробуту населення країни.

Для домогосподарств заощадження – це можливість підтримувати споживання на постійному рівні, незалежно від життєвої стадії та економічного стану країни; заощадити на купівлю власного житла, засобів пересування; зберегти та збільшити власне багатство, передати його у спадок нащадкам тощо [2, 3].

Важливим критерієм оцінювання заощаджень для прийняття управлінських рішень органами влади є абсолютний розмір заощаджень кожного з інституційних секторів економіки, значення яких подано в табл. 1.

Таблиця 1

**Динаміка валових заощаджень України за секторами
за 2003-2014 рр., млн. грн.**

Сектори Роки	Нефінансові корпорації	Фінансові корпорації	Державне управління	Домашні господарства	Некомерційні організації, які обслу- говують домашні господарства	Усього
	1	2	3	4	5	6
2003	36432	6124	14861	16755	158	74330
2004	51049	14747	11216	31627	612	109251
2005	41387	12308	12959	46214	494	113362
2006	53435	15678	12791	44669	407	126980
2007	77247	27070	23994	48497	409	177217
2008	77986	43192	22253	53467	575	197473
2009	56899	56753	-44574	82184	484	151746
2010	39548	41534	-49202	164663	1106	197649
2011	36259	47690	-3396	126487	1366	208406
2012	27802	15517	-20713	175256	757	198619
2013	18998	14818	-28328	146658	464	152610
2014	76869	34900	-43838	95901	273	164105

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України

Аналіз отриманих значень показав зростання розміру заощаджень усіх секторів економіки з 2004 року по 2008 рік. При цьому 2009 рік характеризува-

вся стрімким зниженням обсягу заощадження сектора державного управління, від'ємне значення якого свідчить про недостатність поточних фінансових ресурсів для покриття поточного споживання. Результатом даного процесу стало зниження національних заощаджень у 2009 році.

2010 рік порівняно з 2009 роком характеризувався такими змінами: заощадження нефінансових корпорацій зменшилися на 17351 млн. грн., заощадження фінансових корпорацій зменшилися на 15219 млн. грн., заощадження державного управління зменшилися ще на 4628 млн. грн. і залишилися від'ємними, заощадження домашніх господарств збільшилися на 82489 млн. грн., заощадження некомерційних організацій, які обслуговують домашні господарства, збільшилися на 622 млн. грн.

Дані показники свідчать про збільшення ролі домашніх господарств у формуванні валових заощаджень України. Це наслідок нестабільності економічної ситуації у країні, що стимулює домашні господарства знижувати поточне споживання задля споживання в майбутньому.

Період з 2011 по 2014 роки характеризувався нестабільністю процесів заощадження для кожного з п'яти секторів економіки. При цьому 2014 рік порівняно з 2013 роком відзначився суттєвим зростанням заощаджень нефінансових корпорацій (на 57871 млн. грн.) та фінансових корпорацій (на 20082 млн. грн.); зниженням заощаджень державного управління (на 15510 млн. грн.), домашніх господарств (на 50757 млн. грн.), некомерційних організацій, які обслуговують домашні господарства (на 191 млн. грн.). Дана ситуація є результатом зниження поточних доходів домогосподарств, підвищення цін на основні продукти, збільшення боргів, що зменшує обсяги заощаджень.

Щодо сектора державного управління, то можна стверджувати таке. За період 2004-2008 рр. частка заощаджень сектора в загальній вартості заощаджень країни в середньому за рік складала 11% та характеризувалася незначними коливаннями. Саме 2009 рік став переломним у даному процесі, оскільки сектор починав не заощаджувати, а навпаки – використовувати збережені кошти. Ця тенденція триває й досі. Вважаємо, що це адекватна реакція на світову економічну кризу, в результаті якої постраждали не лише країни з перехідною економікою (Україна в тому числі), а й високорозвинені країни. В даному випадку можна дослідити зв'язок стрімкого зменшення заощаджень державного управління з динамікою загального (внутрішнього та зовнішнього боргу) України [4,5,6].

Заощадження сектора державного управління визначаються як сума заощаджень місцевих органів влади та загальних податкових надходжень за мінусом державного споживання, переводів домашнім господарствам і відсотковим платежам. Величина заощаджень даного сектора залежить від рівня перерозподілу національного доходу та величини державного боргу, рівня оподаткування та субсидій тощо.

Динаміка загального (внутрішнього та зовнішнього боргу) України та заощаджень сектора державного управління представлено на рис.1.

Рис. 1. Динаміка заощадження сектору державного управління і державного боргу України за 2003-2014 рр.

Джерело: складено за даними Міністерства фінансів та Державної служби статистики України

Отримані дані свідчать про обернений зв'язок між розміром заощаджень сектору державного управління і загальним державним боргом України.

Державний борг України в 2003-2007 роках складав у середньому 67% від ВВП та характеризувався більш-менш стабільною динамікою. Заощадження державного управління за цей період також відзначалися стабільністю і складали в середньому 13% від валових заощаджень.

У кризовому 2009 році заборгованість країни різко, майже в 2 рази, збільшилася та продовжила зростати з кожним роком. Заощадження державного управління у 2009 році вже були від'ємними, що свідчить про неспроможність країни покривати свої видатки поточними доходами, тобто використовуються накопичені фінансові активи минулих років.

Основними причинами збільшення державного боргу є дефіцит бюджетів, витрати на підтримку національної валюти, фінансування соціальних та інфраструктурних програм тощо. Для України зростання запозичень пов'язане безпосередньо з неспроможністю фінансування соціальних програм, постійним дефіцитом платіжного балансу країни.

Рівень боргу, який є безпечним для країни та не загрожує дефолтом, фахівці визначають на рівні 35% від ВВП [7]. При цьому згідно з Бюджетним кодексом України, величина основної суми боргу не має перевищувати 60% фактичного річного ВВП [8].

Таким чином, у період становлення і розвитку ринкових відносин в Україні особливо актуальним є аналіз заощаджень. Саме певний рівень заощаджень дасть можливість забезпечити стійке економічне зростання на основі якісного

та кількісного відновлення основних засобів, рівень морального та фізичного зносу яких катастрофічно великий. Це може бути досягнуто шляхом залучення в реальний сектор економіки невикористаного на кінцеве споживання доходу. Для України цей напрямок пом'якшення кризи особливо важливий, оскільки дасть можливість зменшити залежність від іноземних інвестицій та досягнути зміцнення економіки.

Література

1. Система национальных счетов 2008 / Европейская комиссия, МВФ, ОЭСР, ООН, Всемирный банк. – Нью-Йорк, 2012. – 827 с.
2. Піскун А. В. Заощадження і фактори, які їх визначають / А. В. Піскун // Економічні студії. Науково-практичний економічний журнал. – Львів, 2014. – №1 (01). Частина 2. – С. 59-63.
3. Піскун А. В. Статистичне оцінювання процесів споживання та заощадження / А. В. Піскун // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць Вип. 9/1 (148) / Наук. ред. І. Г. Манцуров. – К., 2013. – С. 58-61.
4. Милашко О. Г. Статистичний аналіз динаміки макроекономічних пропорцій за даними таблиці «витрати-випуск» / О. Г. Милашко // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2009. – Вип. 35. - С. 401-406.
5. Підгорний А. З. Система національних рахунків: навчальний посібник / А. З. Підгорний, О. Г. Милашко. – Одеса: ОДЕУ, 2009. – 121 с.
6. Тарасова К. І. Невизначеність в діяльності господарюючих суб'єктів / К. І. Тарасова // Розвиток сучасної економічної науки за умов глобальних трансформацій (31 травня 2012). – Тернопіль, 2012. – С. 30-33.
7. Титова Н. Е. История экономических учений: Курс лекций / Н. Е. Титова. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. – 288 с.
8. Бюджетний кодекс України. // ВВР. – 2010. - №50-51 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>